

actis

RUSFELTETS SAMARBEIDSORGAN

ÅRSMELDING 2021

Innhold

Innledning.....	3
Nasjonalt arbeid	4
Høringer og innspill	7
Internasjonalt arbeid	8
Kommunikasjonsarbeid	13
Kunnskapsproduksjon	16
Seminarer og konferanser	17
Medlemskontakt.....	18
Organisasjon.....	20

Vedlegg:

Regnskap

Revisjonsberetning

Innledning

2021 ble nok et unntaksår. Da utrullingen av vaksiner startet etter nyttår, håpet vi at hverdagen skulle bli mer normal. Nedturen var stor da også 2021 medførte nedstenging, avstandskrav og munnbind.

Vi har nå begynt å få forskning på hvordan pandemien har påvirket oss, både fysisk og psykisk, og så langt ser det ut som om de er mest sårbare er dem som har merket de største konsekvensene. Dessverre viser tallene at pandemien har ført til en større skjevfordeling av alkoholkonsumet: De som drakk mest før, drikker enda mer nå. I tillegg er det mer aksept for å drikke og feste hjemme. Dermed har flere unge blitt mer eksponert for foreldrenes rusbruk. De som i utgangspunktet hadde det tungt, har nå fått det verre. Dette har vært et viktig bakteppe for arbeidet Actis har gjort i 2021.

Et halvår inn i 2021 fikk vi vite at et rekordhøyt antall mennesker døde av overdoser i 2021. 324 mennesker mistet livet til narkotika. Dette tallet må ned, og Actis kommer å fortsette å jobbe for en nullvisjon i overdosearbeidet. Vi må også komme til bunns i hvorfor så mange mistet livet under pandemien. Ble rusomsorgen nedprioritert når institusjonsplassene trengtes til koronapasienter? Dette er et tema vi jobbet mye med i 2021 og som vi kommer til å fokusere på også fremover.

På pengespillfeltet er enerettsmodellen stadig under press, men regjeringen har sørget for en rekke kraftige virkemidler for å stanse de utenlandske pengespillselskapene. Actis har lenge jobbet for en ny og helhetlig pengespillov, som samler all lovgivning om pengespill i ett lovverk. Det er vi glade for at nå blir en realitet. Vi har derfor støttet opp om regjeringens forslag til ny lov, som vil styrke enerettsmodellen og gi bedre beskyttelse til sårbare spillere. Det er også varslet innføring av DNS-blokkering, som vi håper kommer på plass så snart som mulig. Dette vil gjøre det enda vanskeligere å rekruttere sårbare norske spillere.

I september fikk vi en ny regjering, noe som har hatt betydning for vårt arbeid. En mindretallsregjering gir nye muligheter for samarbeid mellom opposisjonspartiene, og mer makt i Stortinget.

Den nye regjeringen har varslet at de vil gjennomføre en forebyggings- og behandlingsreform. Det vil bli et viktig innsatsområde for Actis å sørge for at reformen inneholder gode tiltak som viderefører en lav narkotikabruk i samfunnet, samtidig som den gir lettere liv for de som sliter med avhengighet og tilrettelegger for god forebygging for ungdommer i risikozonen. Det lønner seg alltid å forebygge, og det vil vi jobbe for at gjenspeiles i reformen.

Inger Lise Hansen,
generalsekretær

Nasjonalt arbeid

Alkohol

Året 2021 har i likhet med 2020 vært et spesielt år i norsk alkoholpolitikk. Deler av året har det vært nasjonal skjenkestopp, og i Oslo var det full skjenkestopp fra november 2020 til mai 2021. Dette, kombinert med hjemmekontor og nedstenging har igjen gjort problemstillinger rundt pandemi og alkoholkonsum relevante.

I 2021 fikk vi også noen av de første tallene på hvordan pandemien har påvirket drikkevanene våre. En rapport fra Rambøll Management Consulting viste at de fleste drakk like mye som før pandemien. Dessverre viste rapporten også at de 20 prosentene som drakk mye før pandemien, drakk enda mer under pandemien. Dermed ser man tendenser til en større skjevfordeling i alkoholkonsum. En rapport om nordiske drikkevaner viser også at 32 prosent av nordmennene mener det er mer akseptabelt med hverdagsdriking nå enn før pandemien. Dette blir også reflektert i rapporten til Rambøll Management Consulting hvor det kommer frem at flere drikker i hverdagen, og flere drikker hjemme og mens de er alene. Disse tallene har vært viktige for Actis å ta med seg inn i arbeidet som har pågått i 2021.

Våren 2021 jobbet vi mye opp mot Høyre for å sikre at forslagene i utkastet til partiprogram om en mer liberal alkoholpolitikk ikke ble vedtatt. I programutkastet foreslo Høyre blant annet at alkohol opp til 8 prosent skulle kunne selges på butikken, man skal kunne drikke alkohol på offentlig sted, at skjenke- og salgstider burde bli bestemt lokalt og at avgiftene burde settes ned. Actis jobbet i flere uker med å få Høyre til å snu, både ved å ha direkte kontakt med partiet og landsmøtedelegater og i leserinnlegg i media. Dessverre vedtok Høyre samtlige liberaliserende forslag. I forbindelse med Høyres landsmøte utførte Opinion en meningsmåling på vegne av Actis om oppslutningen om alkoholpolitikken. Her kom det frem at det er sterk støtte i befolkningen for reklameforbudet for alkoholholdig drikke, Vinmonopolet og nasjonale begrensninger på skjenketider. Disse tallene var nyttige, både opp mot Høyres landsmøte og i det videre arbeidet i alkoholpolitikken.

Actis hadde også flere valgkampaktiviteter relatert til alkoholfeltet. Blant annet fikk partiene tilsendt spørsmål om deres alkohol- og narkotikapolitikk. Her stilte Actis spørsmål som «Vil dere sette folkehelse foran nærings- og forbrukerhensyn i alkoholpolitikken?» og «Vil dere bevare Vinmonopolet?».

Samtlige stortingspartier svarte, og dette gjorde at vi kunne lage en utfyllende partiguide. I tillegg til dette lagte Actis en ruspolitisk valgomat hvor flere av spørsmålene omhandlet alkoholpolitikk. I valgomaten kunne man finne ut hvilket parti man var mest enig med i ruspolitikken.

Narkotika

Det narkotikapolitiske området ble også i 2021 i stor grad preget av rusreformen. Regjeringen la frem sitt forslag til rusreform 19. februar. Actis jobbet opp mot regjeringen i forkant av at rusreformen ble lagt frem for å fremme våre synspunkter. Vi deltok også på høringen i Stortinget i mars. Hovedbudskapet vårt var at vi i utgangspunktet er positive til en avkriminalisering, men at Solberg-regjeringens rusreform var vanskelig å støtte fullt ut på grunn av manglende forpliktende oppfølging av unge. Actis ble svært glade da Arbeiderpartiets landsmøte sa tydelig i fra om viktigheten av forebygging og oppfølging av unge. I forkant av Arbeiderpartiet deltok daværende generalsekretær, Pernille Huseby, i en debatt med Arild Knutsen på et digitalt medlemsmøte. Vi er glade for at partiene søker til oss for kunnskap om rusfeltet.

Actis hadde flere valgkampaktiviteter relatert til narkotikafeltet. Blant annet fikk partiene tilsendt spørsmål om deres alkohol- og narkotikapolitikk. I likhet med i alkoholpolitikken, stilte vi spørsmål til partiene om deres syn på aktuelle, narkotikapolitiske saker. Svaret fra partiene ble brukt som grunnlag i utformingen av den ruspolitiske valgomaten som ble laget i forbindelse med valget.

Sommeren 2021 kom det også frem at det var et rekordhøyt antall overdoser i 2020. Dette førte til at Actis og Fagrådet sammen skrev et brev til Helsedepartementet hvor vi krevde en granskning av årsaken til de høye tallene. Brevet resulterte i at Actis og Fagrådet ble invitert til en samtale med helseminister Bent Høie sammen med flere andre organisasjoner på rusfeltet.

Actis har lenge jobbet for et bedre rettsvern for kvinner i aktiv rus. I juni ble det vedtatt et anmodningsvedtak om krisesenter for personer i aktiv rus, som ber regjeringen sikre at også disse har tilgang til et krisesentertilbud med ansatte som har tverrfaglig kompetanse på rus og vold. Actis er veldig glade for at dette vedtaket, og vil påse at regjeringen følger det opp.

I etterkant av stortingsvalget jobbet Actis aktivt overfor partiene som gikk inn i regjeringssonderinger for å få inkludert gode og forpliktende formuleringer i en eventuell plattform. Dette arbeidet var svært vellykket, og vi fikk blant annet gjennomslag for en helhetlig forebyggings- og behandlingsreform. Dette punktet ble inkludert i Hurdalsplattformen.

Høsten 2021 satte styret ned to arbeidsgrupper bestående av representanter fra medlemsorganisasjonene. Én arbeidsgruppe jobbet med å utforme ny politikk på forebyggingsfeltet, og én arbeidsgruppe jobbet med å utforme ny politikk på behandlingsfeltet. I løpet av flere møter på høsten jobbet arbeidsgruppene frem rapporter om de to temaene. Disse rapportene blir tatt med inn i arbeidet med Actis sine plattformer, og forslagene til tiltak vil bli brukt i møter med politikere fremover. Arbeidsgruppene har medvirket til nytanking rundt Actis sin ruspolitikk.

Pengespill

Actis sitt arbeid med pengespilloven har fortsatt i 2021 da regjeringen la frem proposisjonen til den nye loven. Vi har deltatt både med innspill til lovforslaget og i høringen om proposisjonen. Vi er glade for at proposisjonen samler de tre gjeldende lover for pengespill slik at de samme hensynene til ansvarlighet og risikovurdering om uønsket spilleatferd gjør seg gjeldende for alle typer pengespill. Det er også svært positivt at proposisjonen gir relevante myndigheter nye kraftfulle virkemidler til å slå ned på pengespill som ikke har tillatelse i Norge. Lovproposisjonen vil styrke enerettsmodellen og gi bedre beskyttelse til sårbare spillere.

Lotterimekanismer i dataspill ble ikke regulert i den nye loven om pengespill da det ikke falt inn under kriteriene for pengespill. Høsten 2021 kom det et representantforslag fra representanter fra Høyre og Venstre om et løft for den digitale spillkulturen. Forslaget inneholdt blant annet at et forslag om regulering, eventuelt forbud mot lootbokser. Actis deltok i høringen på Stortinget og har hatt flere møter med stortingsrepresentanter fra ulike partier og regjeringen om tematikken. Dessverre ble ikke forslaget vedtatt, men vi fortsetter arbeidet med å få på plass en regulering av lotterimekanismer i dataspill.

I forbindelse med den nye loven om pengespill ble DNS-blokkering av nettsider som tilbyr pengespill i strid med norsk lov trukket frem som ønskelig å få innført. Regjeringen la på bakgrunn av dette frem en egen høring om blokkering høsten 2021. Actis deltok med innspill på DNS-blokkering og høringen på forslaget. En blokkering vil gi et tydelig signal om at nettsiden man er på vei til er ulovlig, i tillegg til å være et ekstra hinder å forsere fordi spilleren vil måtte ta aktive grep for å komme seg rundt noe som vil gjøre prosessen med å få tilgang til ulovlige sider mer tungvint og tidkrevende. Vi har forventninger om at prosessen med å innføre DNS-blokkering blir videreført av Støre-regjeringen.

Politisk rådgiver i Actis sitter i styret til Norsk forening for spillproblematikk, og bidrar gjennom dette til tett dialog mellom behandlingsmiljøer, forskningsmiljøer og lobbyorganisasjoner på feltet. Actis deltar i Norsk Tippings halvårlige kontaktmøter med organisasjoner på feltet.

Høringer og innspill

Actis har deltatt på en rekke skriftlige og muntlige høringer i 2021. Vi har gitt innspill til statsbudsjett i forkant av utarbeidelsen, og høringssvar om statsbudsjettet (muntlig og skriftlig). I tillegg har vi sendt inn 23 skriftlige høringssvar til stortingskomiteer, organisasjoner, kommuner, departementer og direktorater i løpet av året om følgende saker:

- Forslag til endringer i forskrift om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner
- Representantforslag om å sikre likeverdige og gode rehabiliteringstjenester i hele landet
- Representantforslag om kraftfull styrking av innsatsen overfor personer med alvorlig rus- og psykisk lidelse (ROP)
- Forlengelse av forskrift om midlertidig substitusjonsbehandling med vanedannende legemidler for personer med rusmiddelavhengighet under karantene eller isolering ved koronautbruddet
- Forslag til endringer i forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister
- Representantforslag om å sikre et godt sykehusstilbud til pasienter innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget
- Bestemmelse om DNS-blokkering av nettsider som tilbyr pengespill som ikke har tillatelse i Norge
- Endringer i pasientjournalloven mv. nasjonal digital samhandling til beste for pasienter og brukere
- Forskrift om endring i forskrift 20 januar. 2012 nr. 85 om faste grenser for påvirkning av andre berusende eller bedøvende middel enn alkohol m.m.
- Endringer i alkoholloven og alkoholforskriften – innføring av fleksibilitet i grensen for alkoholinnhold (alkoholholdig drikke gruppe 1)
- Forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i psykisk helse-, rus og avhengighetsarbeid for sykepleiere og forskrift om nasjonal retningslinje for tverrfaglig videreutdanning i psykisk helse-, rus- og avhengighetsarbeid
- Revidert nasjonal faglig retningslinje for behandling ved opioidavhengighet
- NOU 4/21: Norge mot 2025
- NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien
- Invitasjon til innspill til ny Handlingsplan mot spilleproblemer

- Endringer i alkoholforskriften – Vinmonopolets innførsel av vareprøver
- Proposisjon 190 L (2020-2021) endringer i straffeprosessloven og straffeloven
- Lov om pengespill
- Representantforslag om et løft for den digitale spillkulturen
- Innspill til strategi for trygg digital hverdag
- Innspill til arbeidet med helsemerking av alkohol
- Omsetningsrammen for lotterier
- Proposisjon 92L Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform - opphevelse av straffansvar m.m.)
- Dokument 8:111S Representantforslag om at rusavhengige ikke skal straffeforfølges

Internasjonalt arbeid

Actis bidrar til å påvirke internasjonal alkohol- og narkotikapolitikk gjennom vårt engasjement i Eurocare, NordAN og Eurad. Samarbeidet med likesinnede organisasjoner sikrer at vår stemme blir hørt i internasjonale fora, og vårt norske nettverk blir oppdatert og får tidlig kjennskap til nye utfordringer og god praksis. Vi får tilgang til informasjon om konkrete saker som er av betydning for oss i Norge, og får møte beslutningstakere på ulike nivå som embetsmenn og politikere i ulike land, EU-institusjonene, Verdens helseorganisasjon, FN-systemet og OECD.

Kunnskap om den internasjonale utviklingen er nødvendig både for å begrunne den norske politikken, for å forutse nye trender og politiske utfordringer som ligger foran oss, og for å identifisere nye løsninger. Det gir dessuten mulighet til å spille inn norske erfaringer og perspektiver i den internasjonale debatten.

Også i 2021 ble det internasjonale arbeidet preget av koronarestriksjoner. Med unntak av noen måneder på høsten ble all reisevirksomhet innstilt. Planlagte møter ble gjennomført på digitale plattformer, og styremøter, personlige møter med kolleger, beslutningstakere og fagmiljøer ble begrenset til elektronisk kommunikasjon. Samtidig er vi mer vant til å bruke digitale plattformer. I noen tilfeller senker det til og med terskelen for deltakelse. Ikke minst ble det mulig å delta på korte webinarer med ledende eksperter over hele verden, og det ble også lettere å invitere folk til å holde innlegg på egne webinarer.

Eurocare

Brussel-kontoret bidrar med innspill og bakgrunnsinformasjon til Actis i Norge om aktuelle politiske saker. Eurocare sender ut nyhetsbrev på engelsk med oppsummering av pågående saker, rapporter fra medlemsorganisasjonene og informasjon om relevante konferanser og lignende. I tillegg går det ut e-post til alle medlemmer et par ganger i måneden om aktuelle saker, samt regelmessige oppdateringer på norsk. Dette bidrar til å synliggjøre Eurocares arbeid.

Høsten 2020 gikk Eurocares mangeårige generalsekretær, Mariann Skar, av med pensjon. Mariann har vært en samlende figur for Eurocare og en kjent og anerkjent lobbyist på helsefeltet i EU.

Vi lyste ut stillingen hennes i Norge og Brussel. Etter intervjuer ble Florence Berteletti ansatt som ny generalsekretær. Hun kom fra stillingen som direktør for samfunnskontakt i World Heart Federation. Hun har tidligere jobbet med alkohol- og tobakkspolitikk på europeisk nivå.

Eurocares policy officer, Aleksandra Kaczmarek, sluttet hos Eurocare i mai. Høsten 2021 ansatte Eurocare to nye praktikanter som har ansvar for administrasjon, kommunikasjon og nettsider. I tillegg har Eurocare en forsker i en deltidsstilling knytte til et EU-finansiert prosjekt. På grunn av belgiske koronarestriksjoner har Eurocare-staben jobbet på hjemmekontor mesteparten av året.

Eurocare har akkreditering som sivilsamfunnspartner til Verdens Helseorganisasjons europakontor og samarbeider tett med WHO's europakontor om temaer som merking og den nye alkoholhandlingsplanen.

Satsingsområder og prioriteringer i 2021

Europe Beating Cancer Plan er et viktig initiativ på helsefeltet i EU. Initiativet ble lansert i februar 2020, og Eurocare har jobbet aktivt for at alkoholforebygging skal være et element i planen. Koblingen mellom alkohol og kreft er ikke godt nok kjent. Kreft er også en viktig årsak til alkoholrelatert dødelighet i EU.

Merking av alkoholholdige drikker er fortsatt et aktuelt spørsmål i Brussel. Merking nevnes også innenfor rammen av Europe Beating Cancer Plan. Eurocare følger utviklingen tett og jobber aktivt for å få på plass gode merkeordninger. I tillegg har Eurocare observasjons plass i Codex Alimentarius og deltok i møtet om merking av alkohol høsten 2021.

I 2020 ble Eurocare med i et konsortium ledet av SICAD, Portugal som vant en anbudsrunde fra CHAFAE. Fram til høsten 2022 er Eurocare ansvarlig for arbeidet om merking i AHLAMBRA-prosjektet. Eurocare vil samle inn

informasjon om eksisterende helseadvarsler i EU og resten av verden og levere en rapport som oppsummerer forskningen om helseeffektene av alkohol, en rapport om effekten av helseadvarsler, en vurdering av industriens frivillige tiltak på dette feltet, og en evaluering av effekten av piktogram og skriftlige advarsler. Til slutt skal det utvikles minimum 20 forslag til fremtidige helseinformasjon/-advarsler.

Eurocare følger også den pågående politiske debatten om markedsføring i sosiale medier i Digital Service Act. Eurocare deltar i en arbeidspakke om markedsføring i sosiale medier innenfor AHLAMBRA-prosjektet. Eurocare har dessuten en rådgivende rolle i et anbud om avgiftspolitik.

Covid-nedstengningene i Europa har fortsatt i store deler av 2021. Restauranter og serveringssteder i mange land har vært delvis stengt som følge av pandemien. Dette har påvirket kjøps- og bruksmønsteret, blant annet med økt online salg til hjemmebruk. Eurocare har en arbeidsgruppe som jobber med dette temaet.

The 9th European Alcohol Awareness Week on Alcohol Related Harm ble organisert fra 15-19. november 2021. Årets Awareness Week ble arrangert i samarbeid WHO Europa. Målet med uka var å løfte fram WHO's Safer-initiativ for å redusere alkoholskader. Fokus var særlig på markedsføring og avgiftspolitik. Det ble organisert en rekke online webinarer og konferanser om teamet i løpet av uka.

The 9th European Alcohol Policy Conference ble avlyst i 2020 på grunn av Covid. Vi håper imidlertid at det vil være mulig å organisere den i 2022. Planleggingsarbeidet startet opp igjen høsten 2021. Konferansen skal holdes i Oslo 16-17. Juni og organiseres i samarbeid med Actis, Av-og-til, Akan, Kreftforeningen og Legeforeningen.

Eurad

Eurad er Actis' plattform for narkotikapolitisk arbeid på EU- og FN-nivå. Vår sentrale rolle i Eurad gir oss tilgang til politiske beslutningsprosesser, beslutningstakere og arenaer i den europeiske og globale narkotikapolitiske debatten. Vi har kommet med innspill og anbefalinger til en rekke EU-dokumenter, særlig omkring recovery og forebygging. De siste årene har oppmerksomheten også vært rettet mot FN-organene i Wien.

Eurad ble stiftet i 1989 i Nederland, men i 2019 registrerte vi Eurad ASBL som en frivillig organisasjon i Belgia. Actis var en av åtte grunnleggere og har president-vervet i styret.

Eurad arbeider først og fremst på europeisk nivå. Vi har regelmessig kontakt med EU-institusjonene, blant annet gjennom EUs Civil Society Forum on

Drugs, som koordinerer sivilsamfunnets innspill til EU-kommisjonen på narkotikaområdet. Eurad hadde rollen som visepresident i forumet for perioden 2015-2018, og fikk fornyet plassen i forumet i periodene 2018-2021 og 2021-2023.

Civil Society Forum on Drugs har det siste året bidratt med innspill til implementeringen av Ungass-avtalen, EUs felles posisjon på høynivåmøtet i 2019, evalueringen av EUs narkotikastrategi og det nye mandatet til EMCDDA.

Som Ecosoc-registrert organisasjon har Eurad utvidet adgang til å delta på FN-møter, og har levert innspill til Ungass-prosessen og andre konsultasjoner på FN-nivå. Eurad var én av to organisasjoner som representerte Vest-Europa i den globale Civil Society Task Force, som koordinerte sivilsamfunnets innspill i prosessen fram mot toppmøtet i 2016 og høynivåmøtet i 2019.

Satsningsområder og prioriteringer i 2020

Årene etter FN-toppmøtet i 2016 har vært preget av diskusjoner om implementering av UNGASS-erklæringen, forberedelsene til høynivåmøtet i 2019 og veien videre fram mot de neste milepælene i 2024 og 2029. Actis bidrar med innspill til norske myndigheter og oppfordrer Norge til å være en tydelig stemme for forebygging, folkehelse og menneskerettigheter i global narkotikapolitikk.

Actis og EURAD har i en årrekke deltatt på Narkotikakommisjonens årlige møter i Wien. I april 2021 ble dette møtet for første gang arrangert elektronisk. Den elektroniske plattformen gir tilgang til plenumsdiskusjonen og til en rekke tematiske seminarer i regi av medlemsland, FN-organer og frivillige organisasjoner. EURAD organiserte et seminar om recovery-arbeid under Korona-pandemien. Vi deltok også i et forberedende online-møte for likesinnede organisasjoner i forkant av Narkotikakommisjonens møte.

EURAD har også vært aktive i diskusjonene innenfor Vienna NGO Committee, der vi blant annet tok initiativ til en endring av valgordningen.

Også for EURAD har 2021 vært preget av korona-pandemien. Reisevirksomheten har vært innstilt, og styremøter og årsmøtet har blitt avholdt digitalt, med unntak av et styremøte i tilknytning til et møte i Istanbul høsten 2021. Vi har også deltatt elektronisk på møter i EUs Civil Society Forum on Drugs, så vel som på ulike nettverksmøter og konferanser. Eurad driftes av et arbeidende styre og en kommunikasjonsmedarbeider som har ansvar for sosiale medier og oppfølging av medlemmene.

Ressurssituasjonen begrenser mulighetene til å følge saksfeltet i Brussel, arrangere møter, delta i prosjekter og produsere eget materiell. Vi har derfor

prioritert deltakelse i Civil Society Forum on Drugs, høringsrunder i EU-systemet, og Vienna NGO Committee on Drugs.

Både Eurad og Actis er medlemmer av Vienna NGO Committee on Drugs, og Eurad er representert i styret av VNGOC. Gjennom Eurad bidrar vi også i arbeidet med den globale narkotikapolitiske plattformen Drug Policy Futures.

NordAN og SAFF

Actis deltar i nordisk og baltisk samarbeid gjennom NordAN, som arbeider med både alkohol og narkotikaspørsmål. NordAN følger politikktutviklingen i Norden og Baltikum og følger opp alkoholspørsmål i Nordisk Råd. NordAN drifter nettstedet nordicalcohol.org, der vi samler oppdaterte alkoholdata fra de nordisk-baltiske landene.

I 2020 fikk NordAN innvilget prosjektmidler fra SAFF til å arbeide med alkohol og kreft. Målet med prosjektet var å knytte kontakt med kreftorganisasjoner i regionen, undersøke hva som gjøres for å øke bevisstheten om koblingen mellom alkohol og kreft, og dele best practices. Kunnskapen ble formidlet på et webinar høsten 2020 og et symposium i 2021. Prosjektet var finansiert av Stiftelsen Ansvar för Framtiden (SAFF). Prosjektrapporten er tilgjengelig på NordANs hjemmeside, www.nordan.org.

Sammenhengen mellom alkohol og kreft ble aktualisert gjennom EU-kommisjonens satsing på strategien "Europe Beating Cancer". NordAN samarbeider med Eurocare på dette feltet, blant annet gjennom nettsiden www.alcoholandcancer.org.

Actis har vært blant organisasjonene som har bidratt til å synliggjøre narkotika på NordANs arbeidsplan, blant annet med innlegg på de årlige konferansene. NordAN har i hovedsak konsentrert seg om cannabis, men siden 2020 har vi også fulgt situasjonen på opioider i de nordiske og baltiske statene. NordAN har en egen seksjon om opioider i de nordisk-baltiske landene på nettstedet nordicalcohol.org

NordAN-konferansen 2021 ble avholdt i Vilnius, Litauen i oktober. Selv om møtet var preget av korona-restriksjoner, klarte vi å samle 25-30 deltakere. Årsmøtet ble avholdt i forbindelse med konferansen.

Actis deltar også i Stiftelsen Ansvar för Framtiden (SAFF). SAFFs årlige møte var planlagt til Oslo høsten 2021, men er blitt utsatt til høsten 2022 på grunn av pandemi-restriksjoner.

European Gambling Harm Prevention Network (EGHPN)

Actis har jobbet med spillpolitikk på nasjonalt nivå i en årrekke. Vi har imidlertid manglet et internasjonalt nettverk på feltet. I 2021 ble vi kontakte av vår finske søsterorganisasjon, EHYT, om muligheten for å opprette et slikt nettverk. Sammen med kolleger fra en rekke europeiske land har vi etablert European Gambling Harm Prevention Network (EGHPN).

Nettverket har hatt regelmessige digitale møter, vi har opprettet nettsiden eghpn.org, gir ut et nyhetsbrev og arrangerte to webinarer i løpet av 2021. Målet er å bygge en organisasjon som kan følge spillpolitikken på europeisk nivå og bidra med kunnskapsbasert politikk for å begrense skadene av pengespill.

Ressurser og organisatoriske utfordringer

Siden 2015 har den økonomiske situasjonen ført til at vi måtte redusere bemanningen ved brusselkontoret. Dette skyldes primært bortfall av driftsstøtte fra EU-kommisjonen, reduksjon i tilskuddet fra Actis, svakere norsk krone og generell prisstigning.

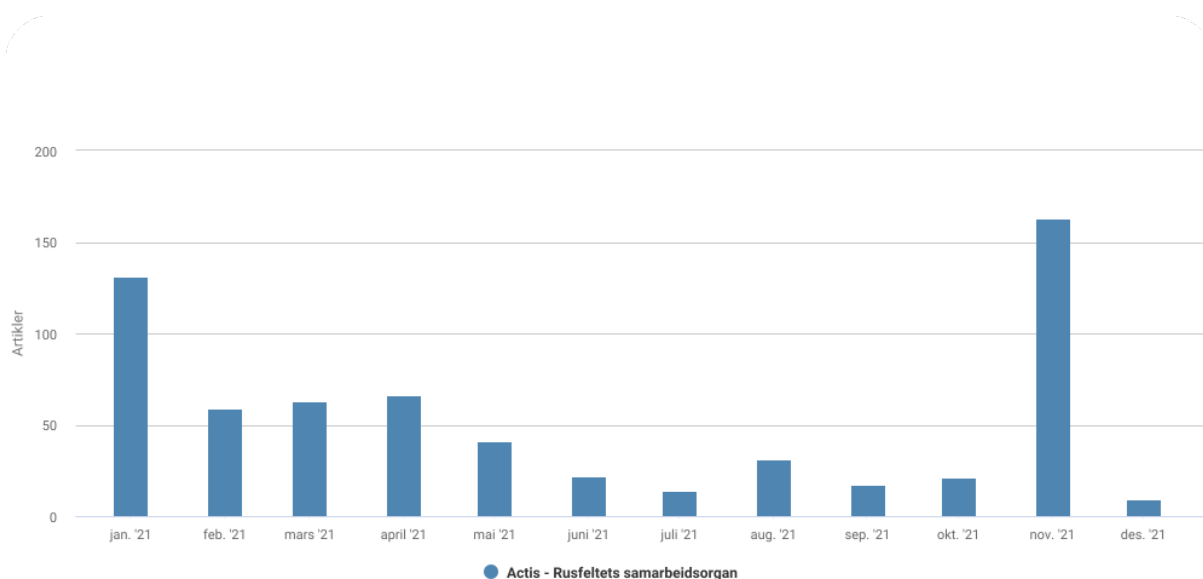
Per i dag finansierer Actis generalsekretærstillingen i Eurocare. I tillegg engasjerer Eurocare en forsker på deltid, finansiert gjennom prosjektstøtte fra EU. Brusselkontoret har gått fra fire fulltidsansatte til en generalsekretær og to praktikanter. Det betyr at kontoret må prioritere aktivitetene strengere. Styret i Actis ønsker å videreføre satsingen både på alkohol og narkotika. Vi vurderer løpende hvordan dette skal løses innenfor de økonomiske rammene som foreligger.

Kommunikasjonsarbeid

Actis' kommunikasjonsaktiviteter er en integrert del av det politiske arbeidet i organisasjonen, og speiler den politiske aktiviteten. Mange av aktivitetene som har resultert i større medieoppslag, er blitt gjort rede for i kapitlet om saker vi har jobbet med. Under følger en deskriptiv analyse av mediedekningen i 2020.

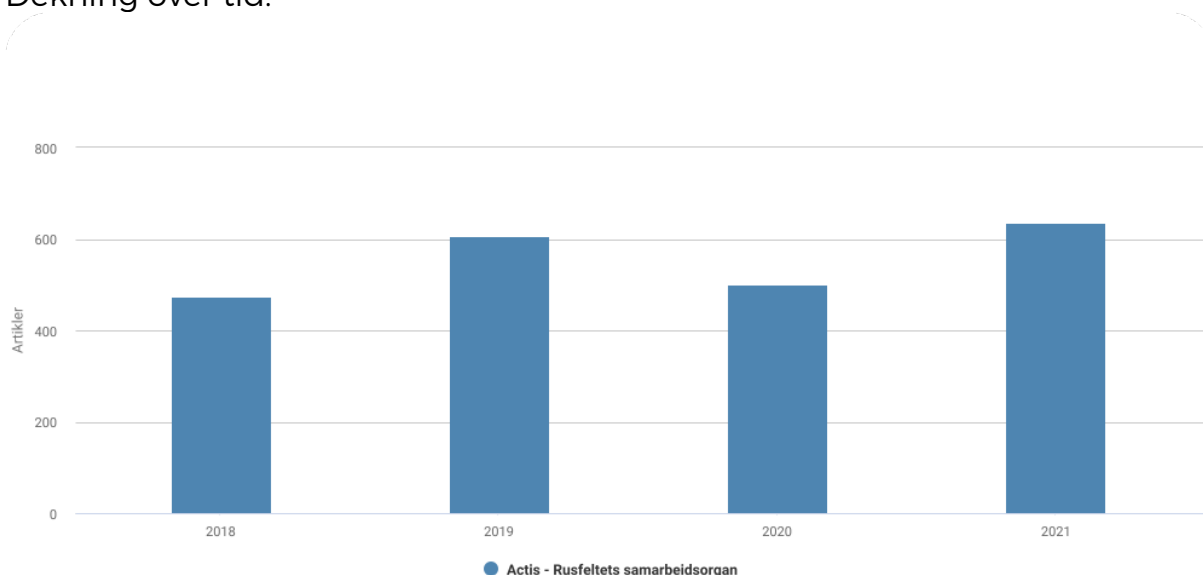
Actis i mediene

Antall medietreff i 2021:

Målingen av vår synlighet i mediene henger sammen med vår ambisjon om å være en samfunnspåvirker. Antall medietreff gir et inntrykk av i hvilken grad Actis er til stede i den offentlige debatten, enten som kommentator eller som hovedaktør.

Dekning over tid:

Vår synlighet i mediene har gått opp fra 2020. I 2021 ble Actis nevnt 637 ganger i mediene mot 500 ganger i 2020, ifølge Retriever. Mediedekningen er en kombinasjon av utspill initiert av oss, og saker der Actis opptrer som kommentatorer til en allerede eksisterende sak. Korona har fortsatt vært en

overbygning for mange av sakene våre, og det har til tider vært utfordrende å få medieoppmerksomhet om annet.

Nettsidene

Nær 83 000 brukere var innom nettsiden vår i 2021, noe som resulterte i ca. 260 000 sidevisninger. Dette er en økning på antall sidevisninger på over 40 prosent, og 3000 flere brukere sammenlignet med 2020.

Antall søkere som kommer fra organisk søk er nesten halvert, mens vi har sett en stor økning i trafikken fra sosiale medier. Dette er del av en villet utvikling fra vår side, og tyder på at vi når ut bredt med nettsaker via våre plattformer i sosiale medier.

Arbeidet med ny nettside fortsatte også i 2021, men er blitt forsinket på grunn av koronarelatert fravær både hos leverandøren og i sekretariatet.

Sosiale medier

Actis har kontoer på Facebook, Twitter og Instagram. Førstnevnte oppdateres jevnlig, og fungerer som tilleggskanal til våre nettsider. På denne måten bidrar de sosiale plattformene til å øke Actis sin synlighet. I tillegg brukes kontoene til å videreformidle lenker og kommentarer til aktuelle nyhetssaker, og har på denne måten en viktig funksjon i vår kommunikasjon. Instagram fungerer som en mer uformell kanal som hovedsakelig når våre kjernefølgere. Twitter brukes hovedsakelig til å kommentere og spre politiske budskap og nyheter.

Actis har i 2021 sett en bredere spredning av sakene våre på Facebook enn vi hadde i 2020. Dette er noe vi har jobbet målrettet for å oppnå gjennom hele året. Vi har også sett en økning i antall følgere. På Instagram opplever vi mer engasjement enn tidligere. Vi fortsetter satsningen på sosiale medier som kommunikasjonskanal, og vil ha som hovedmålsetning å nå ut til flere følgere med vårt budskap.

Spesielle satsinger

Rusreform

Også i 2021 har mye av vårt arbeid sentrert rundt rusreformen. Vi har jobbet aktivt for å fremme våre synspunkter i ulike redaksjonelle saker, kronikker, leserinnlegg og på sosiale medier.

Høyres landsmøte

Som beskrevet i kapittelet om nasjonalt arbeid jobbet vi mye for å prøve å snu Høyres programforslag om liberaliseringer av alkoholpolitikken. Vi

samarbeidet med andre organisasjoner om både leserinnlegg, kronikker og some-kampanjer.

Valgkamp

Actis hadde ekstra oppmerksomhet på aktiviteter i sekretariatet og blant medlemmene i forbindelse med valgkampen. Vi var blant annet svært aktive med utsending av leserinnlegg til lokalaviser. Her var fokuset på Vinmonopolets rolle, alkoholfrie arenaer og alkoholavgifter. I tillegg fikk vi laget en egen ruspolitisk valgomat, som er nærmere beskrevet i kapittelet om nasjonalt arbeid. Denne var svært populær på sosiale medier.

Vi hadde også en egen serie blogginnlegg med aktuelle ruspolitiske temaer, der eksterne skribenter ble invitert til å delta. På sosiale medier brukte vi de siste ukene opp mot valget til å spre korte videosnutter med eksterne bidragsytere på ulike områder som pårørende, skadereduksjon og forebygging for å løfte bevisstheten rundt disse temaene.

Til medlemmene laget vi en aktivitetspakke for å stimulere til mer lokal møtevirksomhet og engasjement.

Kunnskapsproduksjon

Notater og rapporter

Kunnskapsheftene har som formål å sammenstille forskningen på ulike felt, og å gjøre resultatene tilgjengelige. Hver rapport har et avsluttende kapittel kalt «Actis mener» der vi redegjør for vårt politiske syn og våre anbefalte løsninger. Vi har også brukt kunnskapsheftene til å skape debatt og belyse ulike problemstillinger i samfunnet. I 2021 ga vi ut rapporten «Hva vet vi om medisinsk cannabis?»

Sommeren 2021 inngikk Actis samarbeid med Av-og-til og Blå Kors om å gi Oslo Economics i oppdrag å lage en rapport om hvor mye alkoholkonsumet koster samfunnet vårt. Organisasjonene hadde flere møter i løpet av sommeren, høsten og vinteren for å diskutere innholdet, lansering og bruk. Rapporten ble ferdigstilt i januar 2022.

Skolemateriell

Vi har to hefter tilgjengelige igjennom lærerportalen Subject aid; «10 ting du bør vite om ungdom og alkohol», og «10 ting du bør vite om hasj og marijuana». Begge heftene er to av de mest populære på Subject aid. I 2021

bestilte lærerne nær 13 400 eksemplarer av «10 ting du bør vite om ungdom og alkohol» og 12 500 eksemplarer av «10 ting du bør vite om hasj og marihuana». Dette er en økning fra i fjor, trolig grunnet en mer forutsigbar undervisningssituasjon og bedre tilgjengelighet i portalen. Filmene vi lanserte i 2020 som tilleggsmateriale, «Sjef i eget liv - cannabis er en dårlig venn» og «Sjef i eget liv – alkohol og ungdomstiden», er fortsatt tilgjengelig i Subject aid, og blir hyppig brukt av lærere i undervisningen.

Seminarer og konferanser

Verdien av forebygging

I mars arrangerte Actis en gratis digital konferanse om temaet «Verdien av forebygging». Deltakerne fikk presentasjoner fra fagfolk på rusfeltet, erfaringskonsulenter, politikere og andre som er engasjerte i forebygging. Målet var å sette fokus på hvorfor forebygging er viktig, hvilke tiltak som fungerer og hva forebyggende tiltak har å si for dem som har et begynnende rusproblem.

Rusfeltet under pandemien

Actis arrangerte også en gratis digital konferanse i juni om rusfeltet under pandemien. Her ble det snakket om lærdommer fra pandemien, hvordan man nådde ut til rusavhengige med informasjon, hvilke tilbud som ble opprettholdt under pandemien og hvilke konsekvenser det hadde at enkelte tilbud ble stengt. Det har vært viktig for Actis å i løpet av 2021 se på hvordan pandemien har påvirket rusfeltet og tilbudet til de mest utsatte.

Desemberkonferansen

På tampen av året arrangerte vi den årlige desemberkonferansen. I 2021 var temaet «Kvinner og rus». Konferansen hadde som mål å sette søkelyset på hva som kjennetegner kvinners rusbruk, hvilket tilbud kvinner får og hvordan kvinners rusbruk er forskjellig fra menns. Konferansen ble en suksess, og særlig Thomas Clausens presentasjon om kjønnsforskjeller i overdosestrategien fikk mye medieoppmerksomhet i ettertid.

Medlemskontakt

Sekretariatet i Actis skal være en faglig, politisk og organisatorisk støtte for medlemsorganisasjonene. Den enkelte medlemsorganisasjon skal kunne få hjelp til både faglige spørsmål, mediarbeid, politisk påvirkning, søknadsarbeid og organisasjonsrelatert rådgivning. Som paraplyorganisasjon er Actis både et serviceorgan som for eksempel tar et særlig ansvar for informasjonsspredning av aktuelle saker, forberedelse til politiske prosesser etc. og et koordineringsledd av politiske innspill. Dette gjøres i Actis på ulike vis:

- Faste møter for generalsekretærene i organisasjonen hvor aktuelle politiske saker blir diskutert og organisasjonene kan gi innspill til paraplyen.
- Tilrettelegging for gode søknadsprosesser og for prosjektsamarbeid mellom organisasjonene, blant annet gjennom søknadsverksted som er åpent for alle – også ikke-medlemmer.
- Utsending av oppsummeringer fra alle større politiske hendelser, som forslag til statsbudsjett og revidert budsjett, vedtatt budsjett og i forbindelse med valg og regjeringsplattformer.
- Orienteringer om politiske forslag på vårt felt som fremmes enten av regjering eller i Stortinget. Her har vi også fulgt opp med høringer/drøftingsmøter om våre innspill til høringer.
- Synliggjøring - på våre konferanser og arrangementer er det et mål å synliggjøre gode tiltak og prosjekter - også fra våre medlemsorganisasjoner. I 2020 fikk flere av medlemmene synliggjort sitt arbeid på forebyggingskonferansen «Verdien av forebygging» og Desemberkonferansen «Kvinner og rus».

Medlemsundersøkelse

I 2021 gjennomførte Actis en undersøkelse blant medlemsorganisasjonene. Denne viste at en stor andel av medlemsorganisasjonene deltar på Actis sine seminarer, konferanser og internskoleringer og at flertallet synes at disse er relevante eller svært relevante. Den viste også at mange organisasjoner

benytter seg av politisk rådgivning og medierådgivning fra Actis og synes dette er nyttig og av høy kvalitet.

I undersøkelsen kom det frem at mange visste om at Actis fungerer som rådgiver på organisatoriske spørsmål, men færre enn én av ti har benyttet seg av dette. Det var også her man fant de laveste scorene på hvordan medlemsorganisasjonene vurderte oppfølgingen/kontakten. Her kommer Actis til å legge ned innsats fremover for å gi medlemmene som trenger det bedre organisasjonsstøtte. Samtidig er det flere av arrangementene som har organisatoriske saker som tema, som for eksempel fredagspåfyll og søknadsverksted. Dette er arrangement Actis får god tilbakemelding på fra medlemmene.

Organisasjonsstøtte

Organisasjonsstøtte er en viktig oppgave for Actis. I 2021 har vi bistått medlemsorganisasjonene i alt fra medietrening, skriving av innsalg og kronikker, til kompetanseheving gjennom ulike kurs holdt av eksterne eller egne ansatte.

Internseminarer/arrangementer:

Generalsekretærmøter

Det ble avholdt tre generalsekretærmøter i løpet av 2020. Her diskuteres aktuelle ruspolitiske saker, samarbeidsmuligheter og det gis orientering fra styrets arbeid. Det ble litt færre generalsekretærmøter enn vanlig i 2021 på grunn av utskiftinger i ledelsen.

Fredagspåfyll

Fredagspåfyll er et tilbud til ansatte og frivillige i våre medlemsorganisasjoner, med mål om å bygge kompetanse og inspirere til nytenkning. Temaene er relatert til organisasjonsdrift og medlemsaktivitet og kan være for eksempel konflikthåndtering, hvordan aktivisere medlemmer under koronakrisa eller opplæring i GDPR. Det ble arrangert tre fredagspåfyll i løpet av 2021:

- 29. januar – «Hvordan kan vi mobilisere, motivere og holde på medlemmer under koronakrisen?» med Isa Maline Isene, styreleder i LNU.
- 6. mars – «Krisehåndtering» ved Dag William Haugeto Stang fra businessMastering.
- 30. april – «Hvordan unngå pekefinger-fella? Digital historiefortelling i sosiale medier» ved Randi Hagen Eriksrud, generalsekretær i Av-og-til

Søknadsverksted og informasjon om andre støtteordninger

Som en del av veilederrollen tildelt oss av Helsedirektoratet, arrangerte vi 28. september søknadsverksted både digitalt og fysisk for organisasjonene som er engasjert på rusfeltet. Søknadsverkstedet er annonsert på vår nettside og åpent for alle, også ikke-medlemmer. Målgruppen for verkstedet er de som har ansvar for søknadene i sine organisasjoner. Helsedirektoratet orienterte om tilskuddsordningene og søkeprosessen. Sturla Kristoffer Naas Johansen fra Rusinfo holdt innlegg om forebygging av rusbruk blant unge, og fungerende generalsekretær i Actis, Lars F. Hjetland, snakket om utfordringene på rusfeltet fremover. Til slutt fikk medlemsorganisasjonene anledning til å snakke om prosjektene de driver og hvilke planer de har fremover.

Kunnskapsformidling og andre bidrag

I 2021 har vi gjennomført en rekke foredrag for medlemsorganisasjonene og andre organisasjoner, på ulike seminarer og skoleringer. Vi hadde også ett seminar i mars med temaet «Hvordan lykkes som lobbyist». På dette seminaret snakket avdelingsleder for kompetanse og politikk i LNU, Kim Orlin Wettland Kantardjiev, om hvordan frivillige organisasjoner lykkes med politisk påvirkning. Seniorrådgiver hos Rud Pedersen, Mona Høvset, snakket om hvordan politikere liker å bli påvirket, og leder for samfunnspolitisk seksjon i Kreftforeningen, Thomas Axelsen, snakket om politiske gjennomslag.

I forbindelse med ny regjering høsten 2022 arrangerte vi et seminar til om politisk påvirkning, men denne gangen med tema som statsbudsjettet, påvirkning av komitearbeid, påvirkning for å få gjennomslag og hvordan komme på i media. På dette seminaret deltok Lars F. Hjetland og Kristine Borge fra fagavdelingen i Actis. Av eksterne foredragsholdere snakket John Anders Lind Tveit Røse, seniorrådgiver i Rederiforbundet, om gjennomslag, og Hans Olav Syversen, tidligere statssekretær, om komitearbeid på Stortinget.

Organisasjon

Styret (2020 – 2022)

Arne Johannssen
Hanne Cecilie Widnes
Jan Erik Bresil
Wenche Walderhaug Midjord

Kjetil Haga
Suad Abdi
Terje Turøy
Maria Jahren Fludal
Arne Bygstad
Marit Barene (1. vara)
Roger Karlsen (2. vara)
Elisabeth Fjellvang Kristoffersen (3. vara)

Valgkomité

Knut Haugsvær, Frelsesarmeen
Jan Tore Evensen, IOGT Norge
Jon Storaas, Foreningen for Helhetlig Ruspolitikk (FFHR)
Ida Braaten, Juvente
Kristine Moss, Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF)

Steinar Glimsdal (Blå Kors), vara
Ida Hagen (Forut), vara

Kontrollkomité

Terje Tørring
Liv Karin Slåttebrekk Stenberg
Kjetil Vesteraas
Rita Nilsen (vara)
Reidun Wilhelmsen (vara)

Medlemsorganisasjoner

1. Arbeiderbevegelsens Rus- og sosialpolitiske forbund (AEF)
2. Atrop støtte- og ettervernssenter
3. Blå Kors
4. Det er mitt valg
5. Det Hvite Bånd (DHB)
6. DNT – Edru Livsstil
7. Familieklubbene
8. Fondet for Forskning og Folkeopplysning om Edruskap (ideell organisasjon med annen organisasjonsform)
9. Forbundet Mot Rusgift (FMR)
10. Foreningen for helhetlig ruspolitikk (FFHR)
11. FORUT – Solidaritetsaksjon for utvikling
12. Frelsesarmeens rusomsorg
13. Havang brukerstyrte senter, Lillehammer
14. Internasjonal helse- og sosialgruppe (IHSG)
15. IOGT i Norge
16. Ja, det nytter!
17. Juba
18. Juvente
19. Kom og dans

20. MA – Rusfri trafikk og livsstil
21. MIO Minoritetenes interesseorganisasjon
22. Norsk Helse- og Avholdsforbund (NHA)
23. Norske Jernbaners Avantgard (NJA)
24. Norsk narkotikapolitiforening (NNPF)
25. Retretten
26. Rusfri oppvekst
27. Samarbeidsforum for Norske Kollektiv
28. Trasopklinikken
29. Ung i trafikken
30. Ungdom mot Narkotika (UMN)
31. Usynlige tigre

Assosierte medlemmer

1. Barn av rusmisbrukere (BAR)
2. Minotenk
3. Norske Misjonshotell og Gjestehus (NM-hotels)
4. Skeiv Verden

Regionale råd

1. Actis Oslo og Akershus
2. Actis Hordaland

De regionale rådene er en sammenslutning av medlemsorganisasjonenes lokallag og skal være et samlingspunkt og en koordinator av arbeidet disse organisasjonene gjør i regionen.

Sekretariatet i Actis

I 2021 har følgende personer vært ansatt i administrasjonen:

Generalsekretær Pernille Huseby (frem til 1. september 2021)
Fungerende generalsekretær Lars Hjetland (startet 1. september 2021)

Fagavdeling:

Stig Erik Sørheim, internasjonal leder
Lars Hjetland, leder for fagavdelingen (frem til 1. sept. 2021)
Kristine Borge, kommunikasjonsrådgiver. Leder for fagavdelingen fra 1. desember (fødselspermisjon frem til mars 2021)
Marte Øien, politisk rådgiver
Mai Lene Fløysvik Hæåk, politisk rådgiver
Luisa Klaveness, faglig rådgiver (sluttet februar 2021)
Karoline Solheim, faglig rådgiver (startet 1.april 2021)
Astrid Hovde, kommunikasjonsrådgiver
Anette Skomsøy, vikar kommunikasjonsrådgiver (sluttet mars 2021)

Økonomiavdelingen:

Helder Fernandes, økonomisjef
Seema Mehta, økonomikonsulent senior (permisjon)
Katrine Isaksen, økonomikonsulent senior
Line Westbye Smith, økonomikonsulent
Violetta Anderson, økonomikonsulent (sykemeldt fra august 2021)
Jasmin Bratic, vikariat økonomikonsulent (fast ansatt fra oktober 2021)
Mark Chapman, seniorrådgiver (20 %)

Administrasjon:

Bente Sandberg, kontorleder
Eline Lyngstad Gullbrekken, administrasjonsmedarbeider (60 prosent) (sykemeldt)
Zuhair Ahmed, kantinemedarbeider (50 prosent) (sykemeldt fra september 2021)
Wilhelmine Braathen, vikar administrasjonsmedarbeider (startet september 2021)

Revisor

Statsautorisert revisor Revisorgruppen Akershus AS.

Kontorfellesskapet i Torggata 1

Actis sin administrasjon holder til i Torggata 1 i Oslo. Det er dannet et kontorfellesskap med flere av medlemsorganisasjonene, der Actis drifter og er ansvarlig for utviklingen av fellesskapet. Fellesskapet fungerer slik at medlemmene deler på kostnadene til husleie, strøm, kontormaskiner, telefoni etc.

I 2021 har kontorfellesskapet bestått av følgende:

Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan
Det Hvite Bånd
DNT - Edru Livsstil
Familieklubbene i Norge
FORUT
JA, DET NYTTER!
IHSG – Internasjonal helse- og sosialgruppe
IOGT i Norge
Juba
Juvente
Minotenk – Minoritetspolitisk tenketank
NNPF
Skeiv Verden
Ungdom Mot Narkotika (UMN)

Øvrige leietakere:

Av-og-til
Det nytter
Ivareta
Nina Sjøvoll

NKS

NOK (tidligere FMSO – Fellesskapet mot seksuelle overgrep)

Stiftelsen Kraft

I tillegg til at Actis administrerer kontorfellesskapet, fører økonomiavdelingen regnskap for følgende organisasjoner:

Actis Oslo og Akershus

Av-og-til

Barn av rusmisbrukere

Det Hvite Bånd

DNT - Edru livsstil

Familieklubbene

FMSO

IHSG

IOGT Sør

Ja, det nytter

Juvente

Juba

Minotenk

Norske jernbaners avantgard

Skeiv Verden

Ungdom mot narkotika

Norsk Narkotikapolitiforening

Retretten